

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštini predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.— Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane po-
sitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 89.

Sobota, 5. novembra 1932.

Leto VII.

Skupščina Delavske zbornice v Dravski banovi.

V nedeljo dne 30. novembra t. l. se je vršila letna skupščina Delavske zbornice zopet po treh letih v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice. Udeležba delegatov je bila skoro popolna. Delegati so vsa poročila odobrili, kljub temu se je pa o nekaterih vprašanih razvila živahna in poučna razprava, ki jako jasno označuje mnenje delavstva. Z odobrenjem poročil in predlogov, ki jih je stavil skupščini upravni odbor, je pa bil dnevni red takorekoč izčrpan.

Na skupščini namreč po navodilih nadzorne oblasti ni bilo nobenih drugih razprav, ki se tičejo delavske zakonodaje in socialne politike, da si so za delavstvo prav danes ta vprašanja največjega pomena tako z ozirom na položaj delavstva, kakor tudi na položaj gospodarstva in gospodarske politike, kar vse potrebuje inicijative in sodelovanja tudi od strani delavskih javnih korporacij. Mi vidimo namreč, da vzporedne delodajalske korporacije o teh vprašanih prav pogostoma razpravljajo.

Delegati skupščine so zaradi tega poslali ministru socialne politike in narodnega zdravja spomenico, v kateri se zahvaljujejo, da je minister odredil sklicanje skupščine delavskih zbornic in je s tem kraljevska vlada priznala potrebo, da se v delavskih zbornicah uvede zakonito stanje.

Skupščinam se pa dovoljuje s tem odlokom razpravljati le o predmetih, ki se tičejo zbornice kot institucije, to je, le o upravnih in administrativnih stvareh, ne pa tudi o socialni zaščiti, delavski zakonodaji in o delavskih razmerah sploh. Razprava se je torej vršila le o poslovanju upravnega odbora, ki ga je obavljal tri leta upravni odbor sam.

Skupščine delavskih zbornic so pa v zmislu zakona institucija, ki aktivno posega inicijativno in s sodelovanjem v akcijah za nove zakone oziroma za zakonske reforme, v kolikor so prizadeti delavski in nameščenski interesi ter morajo dajati za vse to delo odgovor letni skupščini. To pravico imajo skupščine delavskih zbornic v zmislu zakona o zaščiti delavcev po § 47 lit. 2 in ž.

Z vršitvijo glavne skupščine delavskih zbornic torej še ni vpostavljen zakonito stanje v delavskih zbornicah. To bo vpostavljen šele z volitvami v delavsko zbornico.

Plenum zbornice se izreka za volitve v delavsko zbornico v zmislu določb zakona, ker je mogoče pravilno poslovanje delavskih zbornic samo takrat, če so izpolnjeni vsi zakonski predpogoji.

Spomenica zaključuje z izrazom najodličnejšega spoštovanja v nadi, da bo gospod minister socialne politike in narodnega zdravja v polni meri upošteval opravičeno zahtevo, po kateri naj dobi javna korporacija delavska zbornica možnost, da vrši svojo nalogo v enaki meri kakor jo vrše vzporedne delodajalske javne korporacije.

300 vseučilišnih profesorjev v Nemčiji se je izreklo za politiko barona Papena. Med drugim pravijo v svoji izjavi: »Nemčija se mora obvarovati pred socialističnimi eksperimenti in pred gospodstvom parlamentov.« Nič čudnega, če je današnje izobraženstvo tako reakcionarno, če se vzgaja po takih profesorjih.

Demisija vlade.

Ministrski predsednik dr. Milan Srškić je podal demisijo celokupne vlade. — Ostavka vlade sprejeta.

V četrtek, dne 3. novembra, se je sestel ministrski svet k seji, na kateri je predsednik dr. Srškić obvestil ostale člane vlade, da se je odločil podati demisijo celokupne vlade.

Ko se je ministrski predsednik podal na dvor, je o demisiji vlade podal novinarjem naslednjo izjavo:

»Ostavka vlade je v zvezi z definitivno organizacijo Jugoslovanske radikalne kmetske demokracije, z novim konstituiranjem narodnega predstavništva in z novim konstituiranjem predsedstva poslanskega kluba.«

Kralj je ostavko vlade sprejel.

Rudarji drž. rudnikov v borbi za svoj obstoj.

Zahtevajo spremembo »Radnega ugovora«.

V februarju 1932 je napovedala direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu revizijo do takrat veljavnega »Radnega ugovora«, predvsem v pogledu znižanja doklad na temeljne plače in akordne postavke. Vršila so se topogledna pogajanja med zastopniki uprave in delavstva v Sarajevu, ki pa niso prinesla nobenega zaključka, in sicer iz razloga, ker delavski zastopniki niso mogli pristati na nobeno znižanje že itak prenizkih mezd.

To je imelo za posledico, da je generalna direkcija pri ministru za šume in rude s 1. aprilom 1932 enostransko uveljavila nove delovne pogoje, kateri poslabšujejo prejšnje stanje na dokladah na temeljne mezde za 30 odst., na akordnih postavkah za 25 do 30 odst. in predvsem pa pravice nezgodnih rentnikov.

Proti temu poslabšanju se borijo rudarji državnih rudnikov že od tedaj naprej. Po Savezu rudarskih radnika v Zenici, po Zvezi rudarjev Jugoslavije in po II. skupini rudarske zadruge so bile poslane direkciji v Sarajevu in generalni direkciji v Beogradu številne spomenice in de-

putacije z zahtevo, da pride čim prej do ponovne razprave. Nato je bilo že v mesecu septembru od ministrstva za rude in šume obljubljeno, da se bo v najkrajšem času to uredilo.

Ker se pa še do danes ni nič na tem izvedlo, je smatrala Zveza rudarjev Jugoslavije za potrebno, da je sklicala za dne 27. oktobra v Zabukovci konferenco, katere so se udeležili zastopniki rudarjev državnih rudnikov Zabukovca in Velenje, Delavske zbornice in Zveza rudarjev v Zagorju. Na konferenci se je soglasno odobrilo predložene predloge po Savezu rudarjev v Zenici, ki v načelu popolnoma odgovarjajo potrebam tukajšnjih rudarjev. Podrobnosti k posameznim točkam bodo iznešene na razpravi sami.

Delavsko zbornico se je pooblastilo, da o tem takoj obvesti pristojno rudarsko oblast, Delavsko zbornico v Sarajevu, da pospeši akcijo za razpravo. Delavska zbornica je to tudi takoj izvršila in sedaj leži na upravi drž. rudnikov, da upravičenim zahtevam svojega delavstva čim prej ustreže s tem, da razpravo skliče in ugodni delavskim predlogom.

Francoski general odstavljen.

Mešal se je v politiko in napadal javno vladno politiko.

Na neki spominski svečanosti v Rusenu je govoril tudi šef generalnega štaba poreske armade general Trusson. Šef generalnega štaba je važna osebnost, zato je mislil general Trusson, da lahko nekoliko oplazi in skritizira francosko mirovno in razorožitveno politiko. Rekel je, da Nemčija misli na vojno, a Francija se pripravlja na mir. To je politika slabosti, po kateri morajo nastati v Franciji prave babilonske razmere.

Prvi se je oglasil proti takemu hujšakškemu in nevalificiranemu nastopu generala socialistični tisk. »Populaire« je ostro obsodil nastop in zahteval, da mora gospod general zapustiti svoje mesto, ker ne gre, da bi v demokratični Franciji vodili politiko generali, kakor se je to že prevečkrat zgodilo in je to dovedlo do največjih škandalov (Dreyfus) v Franciji. Generalni štab ne sme imeti svoje politike in ne svojega tiska,

kakor je že bilo, ker se s tem onemogoča smotrena politika in zdrav razvoj. Mnenje generalnega štaba je tehnično mnenje, nikdar pa ne more biti v ustavni državi politično, niti notranje niti zunanje politično.

Tega naziranja so se oprijeli tudi desničarski listi. Med temi je omeniti zlasti članek poslanca Pierra Cote, ki pravi med drugim, da šef generalnega štaba, ki sabotira politiko vlade, zagreši veleizdajo.

Vojni minister Pavel Boncour je na ta mogočni pritisk javnega mnenja izdal dekret, s katerim je bil general Trusson odpoklican, ker je častnikom, ki zastopajo vladno ali vojnega ministra pri javnih svečanstvih, strogo zabranjeno govoriti o verskih in zunanje političnih vprašanjih.

S tem je pa bil odstranjen en nasprotnik mirovne politike.

Bolgarska vlada je zaprla komunistični kongres.

Bolgarski komunisti so sklicali v Sofijo komunistični kongres. Kongres je bil tajen. V Sofijo je prišlo okoli 400 delegatov, na kongres so jih pripustili le 142, ki jih je policija vse zaprla. Policija je aretirane komuniste po zaslišanju zopet izpustila na svobodo.

Znaten uspeh angleške delavske stranke.

V nedeljo so se vršile na Angleškem in Walesu v okoli 300 mestih občinske volitve. Liberalci in konservativci so pri teh volitvah izgubili večje število občinskih odbornikov. Pridobila je izključno delavska stranka. Dosljej so izgubili konservativci 6, liberalci 2, neodvisne protisocialistične skupine pa 6 mandatov.

Krinke padajo.

Klic po državnem prevratu.

»Vorwärts« piše:

Baronu Papenu prijazno časopisje Nemčije se neprestano trudi, da pregovori vlado baronov k javnemu državnemu udaru. Razočarani so, da se za udar z dne 20. julija ni dobila stoođstotna odveza pred državnim sodiščem. V tem razočaranju časopisje najostreje napada državno sodišče, kakor tudi misel o pravni državi sploh.

Prijatelji baronov snemajo krinke s svojih obrazov.

Takole so mislili: vlada baronov diktira in državno sodišče parira. In državno sodišče je absolutno, če vrši našo voljo! Ker pa sodišče ni volje po diktaturi klepetavih Papenovih prijateljev popolnoma izpolnilo, sedaj trobentajo: proč z državnim sodiščem, ki nima v politiki ničesar iskati!

V tem klicu se nahaja priznanje, da bi radi zlomili z golo silo pravico in ustavo. Kdor vidi v sodbi državnega sodišča capo papirja, ki ga naj državna vlada raztrga, ta seveda tudi nima večjega respekta pred državno ustavo!

Vsi ti krogi pač uvidevajo, da je bil z razsodbo državnega sodišča ojačen odpor proti reakcionarnim načrtom glede ustave. Vsi načrti, da bo reakcija s pomočjo državnega zbora odpravila weimarsko ustavo, so z razsodbo omajani. Zato tolika jeza.

Prav ta jeza pa pove mnogo. Pokazuje, kako so hoteli izigrati ustavnost. Dokazuje, da so Papenovi prijatelji hoteli oktroirati novo reakcionarno ustavo, proti narodu, tudi proti državnemu zboru, če bo treba — toda s pomočjo državnega sveta, v katerem bi imeli večino. Res je mogoče nekaj časa vladati proti tem trem instancam — toda proti narodu, državnemu zboru in državnemu svetu obenem ne more nihče vladati!

Zato dobiva vprašanje na Papenovo vlado večji pomen: Kaj je z reakcionarnimi ustavnimi načrti? Kako jih misli uresničiti?

Nova čehoslovaška vlada.

V soboto, dne 30. oktobra t. l. je bila imenovana nova čehoslovaška vlada. Predsednik je Jan Malypetr, zunanji minister dr. Beneš, finančni dr. Trapl, šolstvo dr. Iv. Derer, pravo dr. Meisner, trgovino dr. Jos. Matoušek, pošto dr. Em. Franke, delo ing. Jan Dostálek, socialno skrb dr. Ludv. Czech, zdravstvo dr. Fr. Spina in minister za zedinjenje dr. Šramek.

V novi vladi so štirje socialni demokrati, ki so vstopili v vlado z odobrenjem stranke z ozirom na nevarnost za demokracijo.

Volitve v Albaniji bodo dne 14. novembra. V albanski parlament pa volijo vsi državljani, ki so dopolnili 18. leto. V zadnjem velikem političnem procesu je albanska vlada zaprla vse nacionalne protitalijanske politike, ki so se skušali upirati režimu zaradi njegove politike. To je pač običajna metoda, da se z nasiljem ali pa po ovinkih zabrani demokraciji do političnega vpliva, kar je pač bolezen današnje dobe. Vlada je seveda tudi te volitve sicer temeljito pripravila — zase.

Socialna demokracija in komunistična opozicija sta se zedinili.

Ojačenje čehoslovaške socialne demokracije.

V nedeljo, dne 26. oktobra 1932 se je izvršil v domu strokovnih organizacij v Prahi pomemben dogodek v razvoju socialističnega delavskega gibanja. Združili sta se komunistična opozicija (nekaki pristaši Trockega) in socialno-demokratska stranka. Zedinjenje se je izvršilo na tako manifesten način, da mora imponirati vsakomur, kdor se zanima za pojave v delavskem političnem gibanju. Vse organizacije komunistične opozicije so namreč že pred to konferenco izjavile, da žele stopiti nazaj v socialno-demokratsko delavsko stranko, iz katere so se ločile ob času razkola v delavskem gibanju. Po referatih o združitvi komunistične opozicije s socialno-demokratsko delavsko stranko je bil stavljen predlog, da se tozadevna resolucija sprejme brez debate. In tako se je tudi zgodilo. Komunistična opozicija je uvidela pomen enotnosti delavskega gibanja in je iskreno želela, da se zopet vrne v socialno-demokratsko gibanje.

Konferenco je vodil komunistični poslanec Muna, predsednik Heis pa je orisal v svojem govoru pomen dogodka ter zavračal javnost in časopisje, ki hoče zedinjenje ovirati.

Generalni tajnik čehoslovaške socialne demokracije Dundež je korak pozdravil ter izrekel prepričanje, da bo zedinjenje prinašalo delavstvu nove koristi ter tvorilo podlago za nadaljnji proces v tej smeri.

Govoril je še O. Berger, ki je opisal dogodke na kongresu komunistične internacionale leta 1921 in kongresa leta 1924, kjer je dosedanja komunistična opozicija prvič povedala svoje mnenje, da komunistična stranka na Čehoslovaškem ne dela v prid celokupnih delavskih interesov.

Od leta 1929 pa je komunistična opozicija delala na to, da komunistično opozicijo in one, ki izstopajo iz komunistične stranke, ker so nezadovoljni s taktiko stranke, zopet privede v socialno-demokratsko stranko. Komunistična opozicija ni nikdar nameravala ustanoviti nove delavske stranke. Nje namen je bil zedinjenje s socialno demokracijo, s stranko, s katero je po programu in zgodovini najbližja.

Razprave o predlogu glede zedinjenja torej ni bilo, marveč je bil predlog brez debate soglasno in z velikim navdušenjem ter ovacijami navzočemu predsedniku socialno-demokratske stranke sprejet.

Predsednik socialno-demokratske stranke poslanec S. Hampl je sklep

pozdravil ter izrekel željo, da bi mu bilo najljubše, če bi se to zedinjenje nanašalo na vso komunistično stranko, čeprav komunistično časopisje akcijo blati. S. Hampl omenja dalje razdirajoče delo v letu 1920, poudari pa obenem pozitivno stališče socialne demokracije, ki je že ponovno predlagala, da naj bi Rusija in kominterni raje stopila v stike s socialno demokracijo, namesto da s svojimi akcijami zaposluje kapitalistične vlade. S. Hampl apelira končno na skupno delo.

Na tej, za čehoslovaško delavsko gibanje pomembni konferenci, katere politični pomen je enak smihovski konferenci leta 1928, na kateri se je sklenilo bratsko sodelovanje med češkimi in nemškimi socialnimi demokrati na Čehoslovaškem, so bili storjeni toraj važni sklepi.

Politična resolucija, ki je bila sprejeta, poudarja, da je taktika komunistične stranke na Čehoslovaškem negativen element v razrednem boju ter se ni pričakovati izpremembe. Zato je opozicionalna smer postala neutemeljena. Državna konferenca komunistične opozicije z zaščeno sprejme na znanje pozitivni uspeh diskuzije, da je edini pametni izhod iz tega položaja, če se zedini organsko s socialno-demokratsko delavsko stranko, ki je opoziciji po programu in zgodovini najbližja in najzanesljivejša orožje v boju proti kapitalizmu, fašizmu in reakciji. Konferenca pričakuje od tega koraka pozitivne uspehe. Konferenca pozivlja vse somišljenike, da opuste indiferentizem ter se priključijo socialni demokraciji k lojalnemu, skupnemu, požrtvovalnemu in smotrному delu, da s tem okrepe razredno zavest proletariata in izvojujejo boljšo bodočnost. Slava praktičnemu zedinjenju delavstva!

Pomembno je to zedinjenje tudi iz splošno političnih razlogov, ker se prav sedaj vrši v Čehoslovaški borba za načelo demokratske parlamentarne demokracije. V tej borbi ima ravno socialna demokracija najvažnejšo vlogo.

Zimsko blago

kupite najbolje in poceni samo v

J. Trpinovem bazarju

Doma in po svetu.

Kliring z Italijo sklenjen. Med Jugoslavijo in Italijo je bil uveljavljen klirinški sporazum dne 22. oktobra v Rimu.

Narodna skupščina in senat sta pričela zasedati dne 31. m. m. Zakon o kmetijskih odborih je bil odkazan odboru.

Pokojnine v inozemstvu živečih vpokojencev se bodo izplačevale od 1. decembra 1932 dalje le v dinarjih. Tako je sklenil ministrski svet na predlog finančnega ministra.

Skrajšanje delovnega časa. — Upravni svet mednarodnega urada dela je zaključil razpravo o skrajšanju delovnega časa v industriji. Angleški predlog, da se vprašanje odgodi, je bil odklonjen s 14 glasovi, proti 7 glasovom. Za to, da pride to vprašanje na dnevni red posebne mednarodne konference leta 1933, pa je glasovalo 16 članov, 6 proti. V manjšini so bili angleški zastopniki in nekateri delodajalci. Svet bo imel že prej, in sicer 10. januarja 1933 pripravljeno konferenco, ki bo izdelala predpisa za plenum.

Svetovna gospodarska konferenca bo sklicana v London dne 13. februarja 1933. Predsednik konference bo Macdonald. Konferenca seveda ne bo izpreminjala gospodarskega sistema, marveč bo samo organizirala obstoječi sistem, ki splošnosti ne upošteva.

Pred vlado monarhistov na Grškem? Opozicionalne stranke so se zedinile po skoraj enomesečnih pogajanjih. Čim je Tsaldaris, voditelj monarhistične stranke, izjavil, da je za republikansko obliko države, se je posrečilo predsedniku republike Zaimisu pridobiti parlamentarne stranke za to, da poveri sestavo vlade Tsaldarisu. Tsaldaris bi dobil mandat, da razpusti parlament, a nove volitve bi se vršile šele prihodnje leto.

Bolgarski rezervni častniki tudi pripravljajo diktaturo. General Kisjev je govoril na kongresu bolgarskih rezervnih častnikov proti parlamentarizmu in notranjim političnim razmeram ter pozival rezervne častnike, da se politično udejstvujejo in — rešijo državo.

Dunajska občina je zgradila v l. 1933 6324 novih stanovanj in 204 trgovske lokale. V gradbene svrhe, predvsem stanovanjske, je izdala občina v tem letu 80.782.000 šilingov (to je šiling po 8 Din — okoli 500 milijonov Din).

Nezaposlenost na Dunaju še narašča. Na Dunaju je narasla nezaposlenost v enem mesecu za 2491 oseb ter znaša 109.146, t. j. za 27.413 več kakor lani. Gospodarska kriza torej še ne ponehava. Isto žalostno stanje

se pojavlja tudi drugod. V naši državi, kjer nimamo prave statistike o nezaposlenosti, nezaposlenost tudi polagoma narašča. Vsak dan se nekoliko zmanjša število zaposlenih delavcev. To ni najboljše znamenje.

Strankin zbor nemške socialne demokracije na Čehoslovaškem se je vršil te dni (od 29. oktobra do 1. novembra). Na kongresu je bilo 500 delegatov. Kongres sta pozdravila člana češke soc. dem. stranke poslanec Hampl in senatni predsednik dr. Soukup. Hampl je v pozdravnem govoru poudaril velike zasluge ministra dr. Czecha ter naglašal, da zahteva današnji politični in socialni položaj, da močna socialna demokracija aktivno sodeluje v razvoju, pri čemer je potrebna popolna solidarnost socialne demokracije.

V Berlinu se pojavljajo stavke druga za drugo. Poleg več manjših stavk so stopili v stavko tudi delavci in nameščenci velikih tovarn za optične predmete »Zeis-Ikon«. Pred par dnevi je pa zastavkalo več tisoč šoferjev avtotaksne družbe »Kraftag«, kar da čutiti velike preglavice v prometu, ker ne vozijo nobeni avtotaksiji več. Značilno pri teh stavkah je, da nastopajo komunisti in narodni socijalisti solidarno.

Francija popušča Nemčiji. Herriot je imel v zbornici velik govor o razorožitvi in nemških zahtevah. — Največjo pozornost je vzbudila izjava, da bi Francija ne imela nič proti temu, če Nemčija uvede zopet splošno vojaško dolžnost. S tem bi odpadla nemška poklicna državna bramba, ki je v današnji obliki in po svojem duhu mnogo bolj nevarna svetovnemu miru, kakor pa bi bila narodna armada. Mnogi listi si razlagajo izjavo tako, da skuša Francija s svojim popuščanjem pritegniti Nemčijo v francosko-nemško-poljski blok, naperjen proti sovjetski Rusiji.

180.000 angleških tkalcev je stopilo v stavko. Stavka je razširjena čez ves Lancashire zlasti v Rochdolu, Leighu in v Baxtonu. V Oldhamu in v Blackburnu delajo še naprej, ker so tam podjetniki obljubili, da ne bodo reducirali mezd.

Španija ima jako koristno vlogo na razorožitveni konferenci. Tako je izjavil čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Španija ve, po čem stremiti in kaj hoče. Španija je za narodni mir, nje politika je pacifizem in realizem. Španija more tam uveljaviti svoj merodajni vpliv, ker ni bila udeležena v svetovni vojni. Španija ima tudi veliko moralno avtoriteto. Ves svet mora postati pravna organizacija, ne pa kaos ravnotežja in zvez. Laskavo je to priznanje za Španijo.

Jv. Vuk:

Zbesneli elementi

(Iz najdenih zapisov vojnega ujetnika)

»Kak je ta sovražnik?«

Bilo je vprašanje od nikogar izgovorjeno, a v očeh vseh postavljeno.

Srca so utripala počasi, pričakujoč nekaj usodnega. Dih se je zadrževal, zopet bil hitreji...

»Stoj,« je bil dan ukaz. »Lezi,« je sledil drugi.

Ležali smo. Čutil sem, da je njiva. Krompir je na nji. In vzbudil se je glad. Saj od jutra nismo jedli ničesar, ker ni bilo časa. Bitka se bije nekje v dalji in moramo na pomoč. A tu je krompir v zemlji. Na nji ležimo mi, v želodcu pa praznота.

»Prva četa stotnije, vstanite,« se je glasil ukaz. Vstali smo.

»Nočna straža. Petsto korakov naprej. Tam je proso. Ob tem proso stražite.«

Šli smo.

Ko smo prispeli do prosa, smo sedli. Puško pripravljeno za strel, na puški bajonet... Proseno klasje mi je sililo med prste. Nejevoljni so se mi prsti odmikali. Saj tisto klasje pšena in zrnca v tistem klasju niso v skladu z nalogo, ki mi je odrejena. Ni žetve čas sedaj, klanja je trenotek...

Ali klasje ne miruje. Sili med prste, k jezičku, ki ima smrt v cevi. Boža prste... Ne umikajo se več prsti. Vedno delj časa se mude med klasjem.

Trepalnice so težke. Padajo na oči. Cev, v kateri je smrt, pada na zemljo, nož — bajonet se zariva vanjo.

»Stražiti moram,« govorim trepalnicam, govorim bajonetu, ki sili v zemljo. »Bodi pripravljen, ne bodi zemljo, ki je nedolžna.«

»A tisti, za katerega držiš bajonet? Ali je tisti kriv?«

Stresem z glavo:

»Ukazali so. Ne poznam ga in mislim, da ni kriv. Ali ukazali so.«

Pa se oglasi proso:

»Ali so oni, ki so ukazali, tvoji možgani?«

»Kaj bodo oni moji možgani,« sem rekel. »Svoje imam.«

»In jih ne poslušaj?«

»Poslušam.«

»Če je tako, povesi nož. Naj orje zemljo, zakaj zemlja mora biti poorana, da rodi.«

Tedaj sem spoznal, da so še druge sile nad mojimi možgani, pred katerimi oni molče.

Na nebu se je začrtala dolga, svetla črta.

»Repatica,« je rekel nekdo zraven mene in se nasmejati. »Ognjeno šilo.« In v tistem nasmehu sem čutil jezo.

»Tiho,« je ukazovalno siknilo povelje. V meni pa je vstala Magdalena.

»Kje si sedaj, dekle,« sem rekel v mislih. »Ali je res tako dolga pot do najine sreče?«

Bolelo me je v prsih, se dotikalo srca. A roka je stiskala cev, v kateri je prežal svinec, obložen z jeklom.

Na vzhodu je vstajal dan...

Sovražnika ni bilo.

Tisti dan nekako proti poldnevu smo prišli do nekega kozolca. Ali je bila staja za živino... Kdo je utegnil o tem razglabljati? Zakaj tam nekje pred nami je bilo slišati grmenje.

Obstali smo, da se odpočijemo.

»Bitka,« nam je bilo rečeno. Kmalu stopimo v ogenj! Vsak ve, kako se mora obnašati... Hrabrost je vojaška vrlina... In kadar je vojna, so nebesa odprta.

Pogledal sem tovariše. V njih očeh je bilo vprašanje:

»Ali pridem živ iz ognja?«

In v mnogih očeh sem videl resignacijo.

»Otročički moji, žena draga! Molite zame!«

V očeh najmlajših pa je blestela solza:

»Ljubljenska!... Ostani zvesta... Ljubljenska.«

In tista solza mi je pokazala Magdaleno. In sem rekel:

»Tista zvezda z repom je govorila prav, Magdalena. Ti si jo razumela takrat, jaz jo razumem sedaj.«

Tovariš poleg mene je dejal:

»Mrkni, sonce, še enkrat! Zakaj iz vseh grenkosti in grozot tistih, ki ostanejo po tem klanju zapuščeni, in iz solz, ki bodo tekale čez nekaj dni, bodo spretni cekini.«

Povesil sem glavo in zraven stoječi so jo povesili. Samo četovodja je zagrozil:

»Pazi se, vojak si... In domovina je nad vse.«

Tovariš poleg mene ni trenil z očesom, ni povesil glave. Stal je kakor pred štirimi leti, ko je opazoval repatico. Samo odgovoril je vojaški, kakor je predpisano:

»Na službo, gospod četovodja!«

(Dalje prihodnjič.)

In prav dr. Beneš je izrekel to mnenje o Španiji. Pač pozna razmere. Herriot v Madridu. Francoski ministrski predsednik je prišel v Madrid dne 31. m. m. V Madridu so ga sprejeli sijajno ter ga pozdravljali kot prijatelja miru, demokracije in kulture, kar so tudi trije temelji nove Španije. Nasprotniki tega obiska so takoj raztrosili vesti, da gre pri tem obisku za tajni vojaški dogovor. Herriot je že sam izjavil, da gre za splošne politične razgovore, a nedavno je pa tudi rekel, da je avtoriteta nove Španije velika in da utegne odločevalno vplivati, če porabi svojo moralno silo na razorožitveni in tudi na svetovni gospodarski konferenci.

Atentat na Hooverja? Predsednik Zedinjenih držav Hoover je agitiral zase za predsedniške volitve. V bližini Atene v državi Ohio so atentatorji odvisli vijake pri železniškem tiru, k sreči pa tračnice niso popustile in se nesreča ni zgodila. Sumijo, da so atentatorji nasprotniki prohibicije.

Oda Olberg:

Pohod na Rim.

(Konec.)

Ali nihče pač ne bo zanikal dejstva, da je po teh oktobrskih dneh pokazala italijanska politika drugačno lice? Seveda, kar se je dogajalo prej in kar je dovoljevala ali pa trpela nezvestna vlada, se je dogajalo zdaj po nalogu vlade in se ji nič več ni štel kot slabost, marveč kot moč. Protivnosti zakonom, ob katerih je izkravala italijanska parlamentarna vlada, so odebile fašistično vlado. Že pred pohodom na Rim je bil del državi pripadajočega izvrševanja oblasti in moči v rokah stranke »Fasci«; po pohodu pa jim je izročila monarhija celokupno državno moč. Fašizem si tega daru ni izsilil; monarhija je imela stokratno moč, da ga ubrani pred fašisti.

O onih dneh piše neki visok uradnik v italijanskem naučnem ministrstvu, ki si je nadel psevdonim general Filareti:

»Če bi imela vlada samo malo pojma, kakšen je pravzaprav položaj, bi fašisti pohoda na Rim niti ne poizkusili. Zmagoviti fašizem se nam zdi kakor Pavliha, če hoče trditi, da je kaj izbojeval, nadkrilil ali premagal. On je samo traktiral neko paralično tvorbo, ki se je imenovala vlada in se je izdajala kakor vlada, z brcami; da, on je temu bitju pokazal samo mrk obraz... Če bi se tedaj sploh kaj razumelo in predvidevalo, bi ta, dasi od smrti ogroženi parlament že našel nekaj eneržije, da bi prenehal z ubogim prepirom, ki ga je davil in umrtvil, in bi se že pobrigal za kakšno vlado, pa naj bi bila to magari vojaška. Potem bi prišlo do boja med dvigajočo se močjo kralja in med uporniškim oz. vstaškim naklepom, in izid bi ne mogel biti niti en sam trenotek dvomljiv. Poteklo bi nekaj kapljic krvi, ali izid bi bil pri zvesti armadi, pri policijskem zboru in pri karabinerjih absolutno gotov: ob prvih topovskih streljih bi pobalinska klapa takoj skopnela in izginila kakor šumeč gorski potok.«

Če je bila dosega moči fašizma nič drugega kakor v neparlamentarnih oblikah izvršena izprememba kabineta, pri čemur je vlada prešla od ene skupine meščanstva na drugo skupino, je buržuazija vendar povišala svojo sposobnost za orožje kot razred, vsaj za kako kratkovidno politiko, ker vodi zdaj svoj razredni boj brez ovir zakonitosti, one zakonitosti, ki so jo izključevali in izsilili fevdalizmu in je značila največje zgodovinsko dejanje meščanstva.

Z vsem tem omenjenim nočemo mi niti trenotka oporekati dejstvu, da znači pohod na Rim razdobje italijanske politike. Kdor se nahaja v središču državnega aparata, ima že s tem samim dejstvom ogromna sredstva moči, pa četudi je prišel na to mesto samo s sokrivdo kakenga nezvestega čuvaja. Pravilno stori mo, če datiramo fašističen režim od

Zveza privatnih nameščenecv Jugoslavije

sklicuje za nedeljo 6. t. m. ob 10. uri dopoldne v dvorano Delavske zbornice v Mariboru

oblastno konferenco za Dravsko banovino,

katere se bodo udeležili zastopniki organizacije in za Delavsko zbornico s. Filip Uratnik, za Pokojninski zavod za nameščenecv ravnatelj g. dr. Sačadin, za ZPNJ E. Fleischer iz Zagreba in drugi.

Popoldne ob 14. uri bo govoril g. dr. Reisman a) kateri privatni nameščenecv imajo po obrtnem zakonu pravico do odpravnine in letnih dopustov; b) ali je trgovske pomočnike smatrati za višje trgovsko oseboje.

Nalaga se vsem privatnim in trgovskim pomočnikom v Mariboru, da se tega važnega predavanja ude-leže.

oktobra 1922, samo prenehati se mora z govorjenjem o odločilnih bojih, smelosti in zmagah.

Fašizem je odtlej odpravil državno ustavo. Iz ministrskega predsednika, ki je potreboval zaupanje parlamenta, je nastal praktično neodstavljeni kancler. Na mesto poslanske zbornice, ki je izvirala iz tajnih volitev vseh moških državljanov, je nastopilo zborovanje, katerega člane imenuje veliki fašistični svet, poleg česar se mora izvršiti še — kot nekakšen preostanek prejšnje volilne pravice — neka potrditev po takozvanih volilcih, ki dobijo en listek z »da« in enega z »ne«. Komar je ljub njegov življenjski obstoj, ta uporablja listek z »da«, ker je tajnost glasovanja urejena tako, da lahko volilni urad vedno ve, kako je kdo glasoval. Potem imajo samo še fašistične časopise, in ti smejo objaviti in tiskati samo ono, kar dovoli fašistični tajnik dotične province. Ni nikake zborovalne, združevalne in stavkovne pravice, obstojajo samo fašistični prisilni sindikati (strokovne organizacije), katerih vodje imenuje vlada. Znižanje mezd v zadnjih štirih letih navajajo oficijelno s 40 in več odstotki. V sodni upravi so odpravili porotna sodišča

in so uvedli že leta 1889 odpravljeno smrtno kazen, zmanjšali so pravice zagovora, in od novembra 1926 posluje še izredno sodišče, ki je sestavljeno iz častnikov fašistične milice in je v svojih prvih treh letih delovanja izreklo kazni za 5665 let in štiri mesece ječe, ne da bi se odtlej njega tempo kaj umiril in zmanjšal. O smrtnih kaznih sploh ne govorimo, še manj o izgonih na nezdrave otoke in o internacijah. Ljudstvu pripovedujejo dnevno, da se mora počutiti kakor vojska v taborišču. Skoraj eno milijardo lir, torej nekako dvajsetinko vseh državnih dohodkov, izdajo za policijo. V okvirju fašistične hierarhije so nastala ogromna premoženja, primanjkljaj pa v državnem gospodarstvu in v občinskih upravah. Potem pa še gospodarska kriza in sramotne, strdalne mezde.

Če pri pohodu na Rim ni bilo nobenega zmagovalca, je bil kljub temu premaganec, in to italijanski narod. Njegove pravice so pokopane pod razvalinami pravne države, in ves italijanski narod si krči zdaj z velikim pogumom in smelostjo ter z mnogimi žrtvami iz razvalin ven pot v svobodo. Da bi jo dosegel čimprej!

Cv. K.

Ljubljana. REPERTOAR

Delavskega odra »Svobode« — dvorana »Delavske zbornice«.

Nedelja, 6. novembra. Zaprtlo. (Zasedena dvorana).

Nedelja, 13. novembra ob 1/2 9. uri Magda, (premijera).

Nedelja, 20. novembra ob 1/2 9. uri Karijera Možine.

Nedelja, 27. novembra ob 1/2 9. uri Ptički brez gnezda.

Maribor.

Vstopnice za akademijo delavskih kulturnih društev, ki se bo vršila v soboto, dne 12. novembra, v Unionski dvorani, se dobijo v predprodaji: v knjižnici Delavske zbornice, papirnici Ljudske tiskarne, pri zaupnikih in v upravi našega lista. Soderužice in sodrugi, ne odlašajte in preskrbite si vstopnice pravočasno. Cene vstopnicam so zelo nizke, in sicer sedeži po 10.—, 8.— in 5.— Din, stojišče 3 Din.

Zopet kuluk. V našem listu smo se že večkrat bavili, kako potrebno bi bilo, da se odpravi davek na cestno delo (kuluk), ki hudo obremenjuje vse delovne sloje. Znano je, da je banska uprava nadaljnje pobiranje tega davka ukinila ter istočasno priporočala tudi občinskim upravam, da se naj tudi odrečejo tej davčini. Temu priporočilu se je takoj odzvala mestna občina ljubljanska, kakor tudi številne druge občinske uprave. Krčevito pa se brani ukiniti kuluk mariborska občinska uprava. Brezobzirno izterjava od zamudnikov plačilo tega davka. Te dni pa je že tudi odtegnila svojim uslužbencem prvi obrok kuluka za letošnje proračunsko leto. Ako bi bila naša mestna uprava doslej vsaj kaj podvzela v pogledu zboljšanja cest, bi davčni obvezanci upravičenost pobiranja kuluka še nekako razumeli. Ker pa ceste v Mariboru, če izvzamemo one, ki se baš sedaj tlakujejo iz kaldrinskega fonda, niso popravljene, je to postopanje občinske uprave izzvalo silno ogorčenje vsega prizadetega prebivalstva. Medtem ko ljubljanska

občinska uprava gradi in tlakuje svoje ceste, naličijo nekatere ceste v Mariboru poljskim kolovozom, tako, da bi se jih sramovali menda celo kmetje kakšne zakotne vasi. Ljubljana bo torej vkljub temu, da sorazmerno ogromno več investira za gradnjo cest kot pa Maribor, vendarle izhajala brez kuluka. — Ali se večina, ki odločuje na mariborskem mestnem magistratu zaveda, v kakšni bedi živijo delavci vsled gospodarske krize, številnih redukcij in nizkih mezd? Upamo, da je mestnemu načelstvu znano, da je med davčnimi obvezanci, ki bodo morali plačevati kuluk, ogromno število takšnih, ki še vedno stanujejo v nehičijenskih, človeka nedostojnih stanovanjih; da se otroci teh nesrečnežev le redko-kekdaj do sitega najedo, ker zaslužek ne zadošča za preživljanje številne družine. Razumljivo je, da so torej delavci vsled plačevanja kuluka mnogo hujše prizadeti, kot pa bolje situirani sloji. Prav dobro se zavedamo, da mora občina dobivati potrebne davčine za vzdrževanje svojega aparata. Toda kuluk pač ni primeren davčni vir, zlasti sedaj, ko trpijo delovni sloji hudo pomanjkanje. Takšna komunalna politika ni socialna. Zato gospodje, nehaite s to politikol!

Starši! Pedagoška Centrala priredi v dneh 7.—12. t. m. vrsto javnih predavanj o domači vzgoji. To stori, ker je domača vzgoja mnogo važnejša nego šolska. Otroci preživijo dobo do 6. leta v krogu lastne družine, a tudi v šolski dobi je več doma nego v šoli. Vedite, starši, da je od Vas odvisno, kako je Vaš otrok vzgojen! In od Vas je odvisna bodočnost Vašega otroka! Govorjenje o prirojeni pridnosti oz. malopridnosti otroka je bajka. Otroci postane vedno tak, kakor vplivajo nanj razmere. Na žalost se starši v splošnem premalo zavedajo te ogromne odgovornosti. Naravna posledica je, da

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Največja izbira

LIKALNIKOV

lestencev, svetilk, vseh vrst

ŽARNIC

refleksnih žarnic

in vsega elektrotehničnega materiala pri

MESTNEM ELEKTRIŠKEM PODJETJU

MARIBOR
FRANČIŠKANSKA ULICA 8

vzrašča mladina, ki ne dela veselja niti staršem, niti družbi, niti — sami sebi. Država zahteva od obrtnika izkaz o njegovi zmožnosti, predno sme začeti obrt. Ponekod tudi sama pripeva njihovi izobrazbi. A pri roditeljih se ne briga nihče niti najmanj, kako so usposobljeni za svojo vzgojno nalogo, še manj pa, da bi jih kdo skušal usposobiti zanjo. Če pa države danes še ne storé tega, si morajo roditelji pomagati sami. Saj je to itak v prvi vrsti v Vaše dobro! Starši, Vi niti ne slutite, koliko vzgojnih napak dnevno zagrešite! Predavanja Vas bodo opozorila nanje. Bodo poljudna in jim boste lahko sledili. Uverjeni smo, da Vam bodo mnogo koristila. Predavanja so sledeča: Ponedeljek — dr. Jeraj: Slomšek in družinska vzgoja (v spomin 70-letnice njegove smrti). Torek — Vranc-Grampovčan: Šola in dom (pogovor med učiteljem in očetom). Sreda — M. Senkovič: Praktična vzgoja s posebnim ozirom na težko-vzgojilive otroke. Četrtek — M. Stupanova: Težko-vzgojilivi otroci. Petek — prof. Zimbek: Mladostnik in družba. Sobota — F. Martinc: Samovzgoja staršev. — Predavanja se vrše v veliki kazinski dvorani in se prično dnevno ob 20. uri. Vstopine ni. — Odbor Pedag. Centrale.

Msgr. dr. Anton Jerovšek. V ponedeljek, dne 31. oktobra t. l. je preminul, žadet od možganske kapi v 58. letu starosti msgr. dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne v Mariboru. Pokojnik je bil markantna osebnost v vrstah bivše SLS ter se je zlasti udeleževal na gospodarskem polju. Kot občinski svetnik je dolgo vrsto let načeloval finančnemu odseku, bil pa je tudi predsednik ravnateljstva mestne hranilnice. Bil je mož širokega obzorja, kot politik je bil naš neizprosni, toda odkrit nasprotnik. — Pogreb premulega se je vršil minulo sredo ob veliki udeležbi občinstva, zastopnikov oblasti in društev.

Seja mestnega občinskega sveta se bo vršila v četrtek, dne 10. t. m. ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Zakaj bodo prihodnjo nedeljo trgovine odprte? V smislu razglasa Trgovskega gremija v Mariboru bodo v nedeljo, dne 6. t. m. v našem mestu trgovine odprte. Ta korak Trgovskega gremija je kršitev zakonskih določil, ki predvidevajo nedeljski počitek, kajti jesenska prireditve mariborskega tedna, na kar se razglas opira, pač ni zadosten vzrok, da se trgovskim nastavljenem kratki nedeljski počitek. Zveza privatnih nameščenecv je takoj protestirala pri merodajnih oblasteh proti temu ukrepu Trgovskega gremija.

Uspelo predavanje »Svobode«. Minulo sredo se je vršilo v predavalnici Delavske zbornice lepo uspelo predavanje »Svobode«. Predavatelj s. prof. Stupan si je izbral za predavanje zelo važno, toda žal doslej mnogo premalo uvaževano snov »Delavci in leto 1848«. Predavatelj je v globoko zasnovanem govoru navzočim v jasnih potezah obrazložil vlogo delavstva, ki je v takratni revolucijonarni dobi nastopilo prvič kot samostojni faktor. Predavatelju smo za njegova izvajanja hvaležni ter si želimo še več takih predavanj.

SK »Svoboda« Ljubljana in SK »Maribor«. V nedeljo, dne 6. novembra, se bo vršila ob 14. uri na igrišču SK »Maribor« prvenstvena

tekma med gornjima kluboma. Moštvo SK »Svoboda« Ljubljana je žilavo in odporno, kar najbolje prikazujejo naslednji rezultati: Rapid : Svoboda 1 : 1, Rapid : Ilirija 3 : 2, Svoboda : Primorje 1 : 1, Svoboda in Železničar 2 : 3, Primorje : Železničar 2 : 2. — Svoboda nastopi pri tej tekmi v spremenjeni postavi z nekaterimi mlajšimi močmi ter bo gotovo trd oreh za domačine. Prijatelji sporta se vabijo, da se tekme polnoštevilno udeležijo.

Vsi delavci-smučarji se vabijo, da se prijavijo v petek, dne 4. oktobra t. l. med 1/220. in 1/221. uro v Delavskem domu, Frankopanova ulica 1, v svrhu ustanovitve smučarske sekcije Del. turist. društva »Prijatelji prirode«, podružnica Maribor.

Koncert učiteljskega pevskega zbora. V soboto, dne 5. t. m., se bo vršil v Unionski dvorani koncert učiteljskega pevskega zbora iz Ljubljane.

Žrtev avtomobilskega karambola. Minulo sredo je Kopic Kurt v Grazu na kliniki podlegel poškodbam, ki jih je zadobil minulo nedeljo ob priliki avtomobilskega karambola na Tržaški cesti.

Sadna razstava. Ob priliki jesenske prireditve Mariborskega tedna se bo vršila od 5. do 7. t. m. velika sadna razstava.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Za šolsko deca kumite le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudeke tiskarne d. d.

Celje.

Danes, v soboto 5. novembra se bo vršil v veliki dvorani Narodnega doma ob 1/28. uri zvečer

VELIKI SHOD.

Na shodu se bo obravnavalo zahtevo po 40-urnem delavniku in glede pomoči brezposelnim.

Delavci in nameščenci! Posetite ta shod v množicah. Govornik iz Ljubljane.

Delavni čas in brezposelnost. Te dni prirejajo naše svobodne strokovne organizacije po vseh važnejših industrijskih krajih države shode, na katerih obravnavajo pereča vprašanja brezposelnosti. Glede tega vprašanja si je razen delavskih organizacij malokdo na jasnem o vzrokih, ki povzročajo brezposelnost in sredstvih, s katerimi bi se jo odpravilo. — Glavni vzrok brezposelnosti je anarhija v produkciji. — Toda važen vzrok brezposelnosti je tudi vedno večja mehanizacija v industriji. Kar pogledamo, vsak čas priro-

ma v to ali ono tovarno kak nov stroj in zopet je vrsta delavcev brezposelnih, ker je ta ali ona iznajdba na stroju njegovo kapaciteto tako izpopolnila, da producira več kakor prejšnji stroj in z manj delavci. Če gledamo teoretično na to vprašanje, sta pri nadaljnjem napredku tehnike samo dva izhoda: Ali preprečiti nadaljnjo mehanizacijo, kar bi bilo — takoj povedano — bedastoča, ali pa vzporedno v isti meri, kolikor mehanizacija napreduje, skrajševati delovni čas. Če se pa ne zgodi niti eno niti drugo, bi moralo priti do tega, da bi na eni strani opravljali stroji ogromno večino vsega dela, vedno večje množice delavcev bi pa brezposelne in gladne pohajkemale po ulicah. Zahteva po skrajšanem delovnem času je torej v najožji zvezi z brezposelnostjo, zato je zelo razveseljivo, da se naše strokovne organizacije s tem vprašanjem tako intenzivno bavijo. Seveda je skrajšanje delovnega časa treba zahtevati pri dosedanjih plačah, ki so itak že sedaj premajhne za človeka dostojno življenje. Sicer bo pa o tem problemu govora na sobotnem javnem shodu in priporočamo delavcem in nameščencem, naj za shod pridno agitirajo, da bo dobila ta zahteva tudi primeren povdarek.

Jesenice.

Članski sestanek SMRJ se je vršil v petek, dne 28. oktobra 1932 ob 17. uri zvečer. Pod predsedstvom s. Tomana je poročal s. Jurij Jeram o položaju, ugotovil je porast cen na temelju indeksa cen, ki se ga je ugotovilo in sestavilo, prečital gotove odstavke kolektivne pogodbe in predložil članstvu sklep saveznega sveta SMRJ, da se kolektivno pogodbo s KID na temelju izjemnih določb odpove in zahteva spremembo paragrafov, ki govore o 4 do 6 odst. odtegljajih delavstvu in o zvišanju cen kurivu. Prvi paragraf naj se sploh črta in naj se odtegljaji ukinejo, drugi paragraf naj se pa spremeni v toliko, da bo delavstvo KID dobilo kurivo po prejšnjih nižjih cenah. Po govoru s. Tomana in cele vrste debatantov je bil ta sklep soglasno sprejet in je bilo sklenjeno, da se do konca oktobra 1932 odpove kolektivna pogodba, katera odpoved stopi v veljavo dne 30. novembra in se zahteva obenem sklicanje razprave s KID do 15. novembra 1932. Pogodbo odpove po določbah kolektivne pogodbe SMRJ in to naknadno sporoči strokovnim organizacijam. Za tem je govoril s. Jeram še mnogo o potrebah kulturnega in izobraževalnega dela med delavstvom; naglašal je potrebo delavskega tiska, zlasti razširitve »Delavske Politike«. Sodr. Cv.

Kristan pa je poročal o politiki cen. Ob 10. uri zvečer je bil ta lep in odločen sestanek zaključen.

Kolektivna pogodba s KID je bila odpovedana dne 29. oktobra 1932. Delavstvo je pripravljeno na borbo za boljše življenske pogoje, oziroma za dosego valorizacije svojih mezd v razmerju z zvišanjem cen živil in s padcem kupne moči. O tem bomo še točno poročali.

»Hlapec Jernej« na Jesenicah. Ni samo eden, mnogo jih je in mnogo jih hodi po Jesenicah in okolici. Vendar jih je med temi hlapci Jernej obenem tudi mnogo, ki se tega ne zavedajo. Oni ne vedo, da to, kar se z njimi godi, ni pravica, niti ne navadna pravičnost. Kaj da bi za to pravico šele prosili ali jo celo zahtevali?! Toliko se niso spregledali in se jim tako široko še niso odprle oči. Zaradi tega je treba, da jim je Ivan Cankar v svojem Hlapcu Jerneju pokazal ogledalo, v katerem se lahko sami sebe vidijo. Pa še niso razumeli! Prišel je Ferdo Delak in ta jim je usodo narisal in ponazoril. In upati je, da bodo spregledali, ko pridejo v soboto, dne 5. in v nedeljo, dne 6. novembra, obakrat ob 8. uri zvečer, v dvorano Delavskega doma na Savi in bodo videli v prvi slovenski kolektivni drami: »Hlapec Jernej in njegova pravica«, ki jo bo vpriporil dramatični odsek jeseniške »Svobode«, same sebe, svojo usodo in svojo pravico. Zatorej: vsi na prireditve v Delavski dom! Kolektivna drama se bo vršila pod režijo s. Franca Škrlja; uporabljeni bodo vsi diapozitivi Lj. Ravnikarja po izdelku ljubljanskega delavskega odra in vse osebe: Hlapec Jernej kot prvi besednik zbora, Gostačev študent (gosposka) ter zbor v celoti, ki je najboljši zasaden. Sodeluje tudi godba SMRJ. Hlapec Jernej je v nekaj mesecih doživel tri vpriporitve v ljubljanski operi, po eno v Celju, Mariboru, v Ptuj in Zagrebu; dalje tudi v Prevaljah in Trbovljah. Zaradi tega bo doživel tudi na Jesenicah zaslužen uspeh. Kdor želi, dobi lahko tudi besedilo s slikami, in sicer po Din 10.— v knjigi, ki jo je izdala Cankarjeva družba, pri s. Kristanu v Delavskem domu v predprodaji, oziroma pri blagajni pred prireditvijo. Vstopnina 10, 8, 6 in 4 Din. Repriza Hlapca Jerneja bo tudi 12. in 13. novembra 1932.

Praktični tečaj zaupnikov Saveza metalških radnika na Jesenicah za računstvo, knjigovodstvo in nemščino se že vrši. — Otvoritev je bila v sredo, dne 26. oktobra ob 6. uri zvečer. Tečaj se bo vršil tedensko enkrat, in sicer vsako sredo od 18. do 21. ure. Predavala bosta gđc. M. Perkova in s. Cvetko Kristan. V tečaj se je prijavilo 40 sodelavcev, ki bodo redno obiskovali in sledili pouku. Pristopnina (kavcija) znaša Din 20.—, mesečni prispevek (solnina) Din 10.—. Tečaj vodi poseben odbor, izvoljen od tečajnikov, ki mu načeljuje s. Nande Pogačnik. Kdor bi se želel prijaviti naknadno, ima še do 10. t. m. čas. Upati je, da bo tudi ta tečaj, kakor doslej že trije, uspel in da bo dal organizacijam svobodnega delavstva novih, sposobnih funkcionarjev.

Razno.

Po 18. letih se je iz svetovne vojne prišel domov obesit. V neko vas blizu Szegedina na Ogrskem je pred par meseci prišel nek star, slabo oblečen človek in je pri nekem kmetu prosil prenočišča in dela. Obdržali so ga za hlapca in izkazal se je za pridnega delavca. Te dni so ga pa našli v hlevu obešenega. Iz papirjev, ki jih je imel pri sebi in po drugih znakih so sedaj spoznali, da je bil to pravi gospodar in lastnik te kmetije in kmetičin mož, Asztalos. V začetku vojne je moral na fronto in od tedaj ni mlada žena o njem ničesar več slišala. Proglasili so ga za mrtvega in žena se je poročila z drugim; ko ji je tudi drugi mož umrl, se je še tretjič poročila in srečno živela s tretjim možem. Asztalos pa je ostal med vojno živ in je prišel v rusko vojno ujetništvo, nekam v daljnjo Sibirijo. Šele pred nekaj meseci se mu je posrečilo, da se je mogel preko Kitajske vrniti v domovino. V domači vasi, kjer ga ni nihče več spoznal je zvedel, da so mu starši davno umrli in da je njegova žena že tretjič poročena. Vendar se ni mogel premagati, da ne bi šel na svoj dom, kjer je ostal za hlapca, ne da bi ga žena spoznala. Ker pa svojega položaja ni mogel dalje prenašati, a ženi ni hotel kaliti nove zakonske sreče, se je raje obesil.

Železniške nesreče. Brzovlak na progi Nanking—Šanghaj je iztiril. Ubitih je 70 potnikov. — Na progi med Pukanom in Tientsinom je skočil vlak s tira in je bilo pri tem ubitih 20 oseb, več pa ranjenih. Domneva se, da je bil izvršen političen atentat. — Po vesteh iz Rige, je osebni vlak, ki je pripeljal iz Harkova, zavozil na kolodvoru v Moskvi v neko lokomotivo in se je pri tem več vagonov razbilo. Baje je okrog sto ljudi ubitih.

Izboren rop pri belem dnevu se je posrečil nekemu mlademu nedipliraju v Hamburgu. Pripeljal se je s kolesom pred neko trgovino z dragulji, udaril je s kamnom po šipi izložbenega okna, vzel je iz okna pladenj napolnjen z dragulji v vrednosti 20.000 mark, zavihtel se je zopet na kolo in bliskoma izginil, predno ga je mogel kdo zadržati.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.
Prodajna cena
50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode uverili o resničnosti naših navedb, Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Eksportna hiša »Luna«

Maribor, Aleksandrova cesta št. 19

Otroški jopiči od Din 19.— naprej
ženske jopice " 50.— "
moški jopiči " 70.— "

vsi izdelki iz lastne pletarne!

Perje za blazine kg po 15 do 25 Din
belo gosje perje " 55 "
belo polpuhasto gosje perje " 90 "
la belo puhasto perje " 220 "

**Kupujte svoje
potrebščine
pri naših
inseren-
tih.**

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 50.—, vpisnina Din 250.

NAČELSTVO.